
Handling 2020 nr 202

Yttrande över motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Den av Jörgen Fogelklou och Agneta Kjaerbeck väckta motionen avslås.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Daniel Bernmar (V) och Helene Odenjung (L) yrkade att motionen skulle avstyrkas.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att motionen skulle tillstyrkas.

Vid omröstning beträffande om motionen skulle tillstyrkas eller avstyrkas röstade Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Helene Odenjung (L), Martin Wannholt (D), Karin Pleijel (MP), Hampus Magnusson (M), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Emmyly Bönfors (C), Jonas Attenius (S), tjänstgörande ersättaren Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) och ordföranden Axel Josefson (M) för att motionen skulle avstyrkas.

Jörgen Fogelklou (SD) röstade för att motionen skulle tillstyrkas.

Kommunstyrelsen beslutade med tolv röster mot en att avstyrka motionen.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för att motionen skulle avstyrkas.

Representanterna från M, L, C och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 1 september 2020.

Göteborg den 2 september 2020
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande (M, L, C, KD)

2020-09-01 3.4

Yttrande angående - Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån

Yttrandet

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur ett etableringslån kan införas för att undvika att dubbla bidrag betalas ut. Motionären förslår även att ge kommunfullmäktige i uppdrag till social reursnämnd att fatta beslut om att det i tillämpningsanvisningarna för ekonomiskt bistånd ska föras in att bistånd som beviljas under glapp 2 ska förenas med villkor om återbetalning enligt 9 kap 2 § Socialtjänstlagen.

Vi delar motionärens andemening om att det inte ska vara möjligt att få dubbla bidrag. I de fall där nyanlända och asylsökande får dubbla bidrag i väntan på statligt bidrag krävs redan i dag alltid återbetalning av det erhållna försörjningsstödet. Det glapp som motionären hänvisar till är problematiskt och har varit så i många år. Staden hanterar dessa glapp med stöd av 9 kap 2 § i socialtjänstlagen där återbetalning krävs av försörjningsstöd som erhållits i väntan på statlig ersättning.

Det är mycket problematiskt att det finns ett glapp mellan de statliga ersättningarna Lagen om mottagande av asylsökande och Etableringsersättning. Sveriges kommuner och regioner har i flera år pekat på problemet och anser att frågan bör lösas genom en ändrad lagstiftning. Vi instämmer i att det inte är kommunens ansvar att hantera glappet mellan dessa ersättningar. Det bör i stället lösas på nationell nivå genom att ändra lagstiftningen så att ersättningarna synkas.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-05-29

Diarienummer 0511/20

Handläggare

Kaj Larsson, Lisa Jacobson Flöhr

Telefon: 031-368 03 59

E-post: lisa.jacobson.flohr@stadshuset.goteborg.se

Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån

Motionen

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur ett etableringslån kan införas. Utredningen ska omfatta både tiden från ankomst till Göteborg till inskrivning på Arbetsförmedlingen samt tiden från inskrivning tills etableringsersättning utbetalas. De föreslår också att social resursnämnd ska besluta att det i anvisningarna för ekonomiskt bistånd ska framgå att bistånd som beviljas under tiden från inskrivning till utbetalning, utbetalas mot villkor om återbetalning enligt 9 kap 2 § socialtjänstlagen. Detta beslut ska gälla även i väntan på att social resursnämnd fattar beslut.

Bakgrunden till motionen är att asylsökande individer som får uppehållstillstånd hamnar i ett glapp mellan två statliga ersättningar. Asylsökande har rätt till dagersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m fl (LMA) och nyanlända med uppehållstillstånd som deltar i ett etableringsprogram kan ha rätt till etableringsersättning. Dagersättning betalas ut i förskott medan etableringsersättning betalas ut i efterskott och först efter att den nyanlände har skrivit in sig på Arbetsförmedlingen, vilket kräver ett personnummer. Här uppstår ett inkomstglapp som i motionen kallas för glapp 1, då den nyanlände kan behöva ekonomiskt bistånd.

Enligt motionärerna uppstår dessutom ytterligare ett glapp från det datum en nyanländ individ har skrivit in sig på Arbetsförmedlingen tills etableringsersättningen utbetalas. Detta kallas i motionen för glapp 2 och även då kan den nyanlände behöva ekonomiskt bistånd. När etableringsersättning sedan utbetalas har den nyanlända redan fått ekonomiskt bistånd för samma period.

För att undvika dubbla ersättningar föreslås i motionen att ekonomiskt bistånd beviljas mot villkor om återbetalning, vilket i vissa kommuner kallas för etableringslån. Ett etableringslån skulle också kunna utformas så att en del är lån och en del är bidrag.

Remissinstanser – beredning av motionen

Motionen har remitterats till social resursnämnd, stadsdelsnämnden Angered och stadsdelsnämnden Östra Göteborg som svarat enligt nedan.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Social resursnämnd	Avstyrker	Ekonomiskt bistånd med återkrav regleras i socialtjänstlagen och i Valfärdens processer

Remissinstans	Beslut	Kommentar
	översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	finns tydliga riktlinjer och rutiner för hur man ska handlägga ekonomiskt bistånd mot återkrav. Det säkerställs redan idag att individer inte erhåller dubbla ersättningar för samma period(er) genom att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på en förmån eller ersättning enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen med återkrav. Det finns ingen grund för att en kommun ska erbjuda ett lån till en enskild person som saknar inkomst under en period, eftersom det saknas stöd för detta inom socialtjänstlagen.
Stadsdelsnämnden Angered	Tar ej ställning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande M Yrkande SD	Det går redan idag att säkerställa att individer inte erhåller dubbla ersättningar för samma period genom att använda sig av ekonomiskt bistånd med återkrav. Det finns ingen grund för att en kommun ska erbjuda ett lån (med exempelvis ränta och administrationsavgifter) till en enskild person som saknar inkomst under en period, eftersom det saknas lagstöd för detta inom socialtjänstlagen. De kommuner som infört ”etableringslån” använder sig i praktiken av ”ekonomiskt bistånd mot återkrav” enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen.
Stadsdelsnämnden Östra Göteborg	Avstyrker Yrkande SD Yrkande M Reservation S	Nämnden är tveksam till att ett etableringslån i den initiala tiden av etableringsperioden skulle vara en effektiv åtgärd mot systemet som gör att dubbla bidrag kan utbetalas för samma period, och för att bidra till att nyanlända tar större ansvar för sin egen försörjning och motverkar bildandet av parallella samhällen och utanförskapsområden, samt för att undvika att kommunala medel utbetalas för ett statligt uppdrag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsdelsnämnden Östra Göteborg påpekar att det i motionen inte anges några ekonomiska konsekvenser av att införa ett etableringslån, såsom eventuella ökade administrativa kostnader, de faktiska möjligheterna till återbetalning och nuvarande kostnader för ekonomiskt bistånd under etableringstiden.

Social resursnämnd framför att ekonomiskt bistånd med återkrav regleras i socialtjänstlagen och att det i välfärdens processer finns tydliga riktlinjer och rutiner för hur man ska handlägga ekonomiskt bistånd mot återkrav. Det kan säkerställas att individer inte erhåller dubbla ersättningar för samma perioder genom att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på en förmån eller ersättning enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen med återkrav. Social resursnämnd anger också att kostnaden för ekonomiskt bistånd den första månaden får kommunen tillbaka från staten via en schablonersättning.

Stadsdelsnämnden Östra Göteborg håller med om att det är problematiskt att det finns ett glapp mellan dagersättning enligt LMA och etableringsersättning, och att detta glapp ofta överstiger den månad kommunen får statlig ersättning för. Sveriges kommuner och regioner (SKR) driver denna fråga sedan flera år. Frågan om glappet i de statliga ersättningarna och att synka dessa ersättningarna så kommunerna inte behöver gå in och ansvara för den första perioden i etableringen bör snarare drivas på nationell nivå än i kommunen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Nämnderna har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Social resursnämnd gör bedömningen att det är viktigt att inte straffa den nyanlände för ett system som denne inte kan påverka. Att nyanlända står utan försörjning i glappet mellan två statliga ersättningar beror på att dessa inte är synkroniserade med varandra. För att säkerställa att den enskilde inte drabbas i glappet mellan de statliga ersättningarna, är det viktigt att det ekonomiska biståndet handläggs korrekt enligt Göteborgs stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Stadsdelsnämnden Angered gör en liknande bedömning.

Stadsdelsnämnden Östra Göteborg påpekar att det i motionen saknas en social konsekvensanalys av vad ett införande av etableringslån skulle innebära för nyanlända, till exempel ur ett barnperspektiv eller utifrån hälsa. Det finns inte heller någon information om hur många personer som skulle beröras av ett etableringslån, konsekvenser för deras ekonomi, möjligheter till faktisk återbetalning, eller vilka villkor som redan idag ställs på den enskildes medverkan i etableringen, för sin egen försörjning.

Kommunen har ett lagstadgat ansvar för alla sina invånare enligt Socialtjänstlagen, så om det uppstår ett glapp i de statliga ersättningarna så ska kommunen ta det ansvar som anges i lagstiftning och riktlinjer. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg bedömer i likhet med de andra remissnämnderna, att det inte är rimligt att straffa den nyanlände för ett system som innehåller ett glapp. Att den nyanlände står utan försörjning beror på att de statliga ersättningarna inte är synkroniserade.

Stadsledningskontorets kommentarer

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur ett etableringslån kan införas. I motionen hänvisas till kommuner som har infört ett sådant lån. Det saknas lagstöd för en kommun att låna ut pengar till enskilda kommuninvånare. Remissnämnderna har tagit kontakt med en del av de i motionen omnämnda kommunerna samt SKR, och funnit att ingen av dessa kommuner idag

använder sig av etableringslån. Kommuninvånare som saknar medel till sin försörjning har rätt att söka ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Det finns inget stöd i socialtjänstlagen att bevilja enskilda individer lån. Däremot kan kommunen fatta beslut om ekonomiskt bistånd mot återbetalning, vilket tillämpas redan idag.

Motionärerna föreslår vidare att social resursnämnd ska besluta att det i anvisningarna för ekonomiskt bistånd ska framgå att bistånd som beviljas under tiden från inskrivning till utbetalning, utbetalas mot villkor om återbetalning enligt 9 kap 2 § socialtjänstlagen. Riktlinjer och anvisningar om ekonomiskt bistånd är styrande dokument som omfattar hela staden. De kompletterar socialtjänstlagen samt socialstyrelsens handbok och beslutas inte av social resursnämnd. Nyanlända individer som ska delta i etableringsinsatser och är folkbokförda i Göteborg omfattas av samma lagstiftning och styrande dokument som övriga kommuninvånare.

Lisbeth Nilsson

Eva Hessman

Direktör för Valfärd och utbildning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån
2. Social resursnämnds handlingar 2020-05-27 § 116
3. SDN Angereds handlingar 2020-05-18 § 171
4. SDN Östra Göteborgs handlingar 2020-05-26 § 153

Handling 2020 nr 35

Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån

Ett felaktigt system gör idag att nyanlända kan erhålla dubbelt bidrag under en och samma period. Genom att ersätta ett av bidragen med ett lån, säkerställer vi att inga dubbla bidrag betalas ut.

I glappet mellan att en asylsökande fått uppehållstillstånd och fram till det att olika bidrag börjar betalas ut, får den nyanlände ekonomiskt stöd som inte behöver betalas tillbaka. Effekten blir att dubbla bidrag betalas ut i onödan.

Genom att ställa krav och riktlinjer på motprestationer för att vara berättigad till försörjningsstöd, ökar vi människors delaktighet på arbetsmarknaden. Det är viktigt att förtydliga var och ens eget ansvar för försörjning för att eliminera de parallella samhällen och utanförskapsområden vi ser idag. Inför vi etableringslån, ägnas inte kommunala skattemedel åt det som är statens ansvar.

De som fått uppehållstillstånd och flyttar till kommunen, men fortfarande väntar på etableringsersättning från staten, får låna pengar av kommunen för att klara sitt uppehälle under detta ”glapp”, istället för att få försörjningsstöd. Pengarna ska sedan betalas tillbaka så snart det statliga stödet börjat komma.

Bakgrund motion:

I övergången mellan utbetalning av LMA-ersättning¹ och etableringsersättning² uppstår oftast två så kallade glapp:

- Asylsökande får en statlig ersättning som kallas LMA-ersättning. Ersättningen betalas ut i förskott.
- De flesta har sedan rätt till en annan statlig ersättning efter de fått sitt uppehållstillstånd, blivit s k nyanlända och flyttar till en kommun. Ersättningen betalas ut i efterskott.

---

¹ Ersättning som betalas ut till asylsökande med stöd av 2 § lag om mottagande av asylsökande med flera

² Ersättning som betalas ut efter beviljat uppehållstillstånd för de som deltar i arbetsförmedlingens etableringsprogram.

- För att få etableringsersättning måste den nyanlände först ha varit på ett samtal på arbetsförmedlingen för inskrivning i den s k etableringen. Innan det mötet har den nyanlände inte rätt till några statliga ersättningar. För att kunna bli inskriven behöver den nyanlände ha fått sitt personnummer, vilket oftast tar ett par veckor efter att denne fått sitt uppehållstillstånd.
- Den period som löper innan inskrivningen ovan kallas för glapp 1. Denna period kan röra sig om veckor och till och med månader, då den nyanlände kan komma att behöva ekonomiskt bistånd.
- Men även i veckorna efter mötet på arbetsförmedlingen står den nyanlända utan pengar och då är det en prestationsbaserad ersättning som betalas ut i efterhand - det så kallade glapp 2. Det är under glapp 1 och glapp 2 som den nyanlände kan komma att behöva ekonomiskt bistånd.

Den nyanlände kan alltså i vissa lägen erhålla etableringsersättning för samma period som denne uppburit ekonomiskt bistånd. Några kommuner har valt att hantera ”glappen” genom att bevilja ekonomiskt bistånd med villkor om återbetalning. Dessa kallas etableringslån, utifrån socialtjänstlagen heter det bistånd med villkor om återbetalning (återkrav).

Återkrav av ekonomiskt bistånd

Enligt huvudregeln i socialtjänsten (SoL) är bistånd enligt 4 kap 1 § inte förenat med återbetalningsskyldighet, men socialnämnden får under vissa förutsättningar fatta beslut om återkrav. Reglerna för återkrav finns i 9 kap, 1 och 2 §§ (SoL).

9 kap 1 § reglerar möjligheter till återkrav när bistånd utgått felaktigt eller med för högt belopp pga. medvetna eller omedvetna fel. Därutöver får nämnden enligt kap 9 2 § SoL 2 § återkräva bistånd som getts:

1. Som förskott på en förmån eller ersättning,
2. Till den som är indragen i en arbetskonflikt, eller
3. Till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar. Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än som avses i 4 kap. 1 § får socialnämnden återkräva hjälpen, om den har getts under villkor om återbetalning.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf ska var skriftligt. Beslutet ska innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet ska delges den enskilde.

Det finns möjlighet för nämnden att ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL. Bistånd enligt 4 kap 2 § SoL kan också återkrävas men endast om nämnden också gett det under förutsättning om återbetalning.

Ett etableringslån kan mycket väl utformas på samma sätt som ett studiemedel från CSN, där en del är bidrag och en del är lån.

Kommuner som redan infört etableringslån:

Eskilstuna, Sölvesborg, Katrineholm, Kävlinge, Staffanstorp, Växjö, Ronneby, Vansbro, Sigtuna, Sundbyberg och Ystad är några exempel på kommuner som har infört etableringslån under 2017 - 2019. I ett flertal kommuner pågår politiska diskussioner kring ett eventuellt införande.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur ett etableringslån kan införas. Utredning ska innefatta både tiden från ankomst till inskrivning hos arbetsförmedlingen samt tiden från inskrivning tills etableringslånet utbetalas. Utredning ska innehålla såväl ekonomisk som övergripande konsekvensanalys.
2. Social resursnämnd beslutar att det i tillämpningsanvisningarna för ekonomiskt bistånd ska föras in att bistånd som beviljas under glapp 2 ska förenas med villkor om återbetalning enligt 9 kap 2 § Socialtjänstlagen. Beslutet gäller även i väntan på att social resursnämnd fattar beslut om tillämpningsanvisningarna för ekonomiskt bistånd.

Jörgen Fogelklou (SD)

Agneta Kjaerbeck (SD)

Utdrag ur Protokoll nr 7, 2020
Sammanträdesdatum: 2020-05-27

§ 116 Svar på remiss gällande motion om att utreda införandet av etableringslån - omedelbar justering

0156/20

Social resursförvaltning har 2020-04-01 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Social resursnämnd avstyrker motionen.

Social resursnämnd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Stadsledningskontoret.

Social resursnämnd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Dag för justering

2020-05-27

Vid protokollet

Sekreterare

Marika Augustsson

Ordförande

Nina Miskovsky

Justerande

Sara Carlsson Hägglund

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-04-01

Diarienummer 0156/20

Handläggare

Helene Holmström, Ragnild Ekelund

Telefon: 031 – 367 96 75

E-post: ragnild.ekelund@socialresurs.goteborg.se

Svar på remiss gällande motion om att utreda införandet av etableringslån

Förslag till beslut

Social resursnämnd avstyrker motionen.

Social resursnämnd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Stadsledningskontoret.

Social resursnämnd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har fått i uppdrag att besvara en motion från Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda möjligheterna till införandet av etableringslån. Social resursnämnd har fått möjlighet att lämna ett remissyttrande på motionen.

Det finns inte stöd i socialtjänstlagen för en kommun att bevilja enskild person som saknar inkomst under en period ett lån. Däremot kan kommunen fatta beslut om ekonomiskt bistånd mot återbetalning. Detta tillämpas redan idag.

Förvaltningen ser därför inte något skäl att utreda frågan vidare och föreslår att motionen avslås.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborgs stad arbetar utifrån de riktlinjer, rutiner och uppdrag som är fastställda utifrån det arbete som har gjorts med Valfärdens processer som utgår från Socialtjänstlagen. I varje stadsdel i staden finns enheter som arbetar med ekonomiskt bistånd och inom social resursförvaltning finns Etableringsenheten som också hanterar ekonomiskt bistånd.

Ekonomiskt bistånd med återkrav regleras i Socialtjänstlagen och i Valfärdens processer finns tydliga riktlinjer och rutiner för hur man ska handlägga ekonomiskt bistånd mot återkrav. Inom enheter som hanterar ekonomiskt bistånd finns det både 1:e socialsekreterare och enhetschefer som kan bistå med metodstöd för enskild handläggare.

Redan idag kan det säkerställas att individer inte erhåller dubbla ersättningar för samma period(er) genom att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på en förmån eller ersättning enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen med återkrav.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I Göteborgs stad har vi sedan 2011 Etableringsenheten, en verksamhet vars uppdrag är att tillsammans med övriga intressenter bistå gruppen nyanlända i Göteborg. Ett av enhetens uppdrag är att fatta beslut om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen för nyanlända som omfattas av etableringen.

För att säkerställa att den enskilde inte drabbas i glappet mellan de statliga ersättningarna utan får den kommunala ersättning den har rätt till utifrån socialtjänstlagen, så är det viktigt att det ekonomiska biståndet handläggs korrekt enligt Göteborgs stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd.

Att den nyanlände kan stå utan försörjning i glappet mellan de statliga ersättningarna beror på att de statliga ersättningarna inte är synkroniserade. Det är viktigt att inte straffa den nyanlända för ett system som den enskilde inte själv kan påverka.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2020-05-19.

Bilagor

1. Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån - Dnr 0511/20

Ärendet

Stadsledningskontoret har fått i uppdrag att besvara en motion från Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda möjligheterna till införandet av etableringslån. Social resursnämnd har fått möjlighet att lämna ett remissyttrande på motionen.

Yttrandet ska vara Stadsledningskontoret tillhanda senast 2020-05-29.

Beskrivning av ärendet

I motionen föreslås att Göteborg stad ska införa ett så kallat etableringslån för att inte dubbla ersättningar ska betalas ut till dem som erhållit uppehållstillstånd. Den asylsökande erhåller ersättning enligt LMA, Lag om mottagande av asylsökande m.fl. och den betalas ut i förskott av Migrationsverket. När hen sedan får beviljat uppehållstillstånd, ska hen efter att ha skrivit in sig på aktuell arbetsförmedling erhålla etableringsersättning. Denna ersättning utbetalas av Försäkringskassa i efterskott. Det är här det så kallade glappet uppstår.

Det är ett glapp mellan två olika statliga ersättningar, som gör att hen för att klara sin försörjning till nästa statliga utbetalning behöver ansöka om ekonomiskt bistånd utifrån Socialtjänstlagen, dvs en kommunal ersättning.

Kostnaden för denna första månad får kommunen tillbaka från staten via en schablon.

Det är ett välkänt bekymmer att det finns ett glapp mellan de statliga ersättningarna LMA och etableringsersättning, och att detta glapp ofta överstiger den månad kommunen får ersättning för. Det kan finnas anledning att se över det på nationell nivå. SKR driver denna fråga sedan flera år tillbaka.

Göteborgs stad har arbetat intensivt under de senaste åren med att kartlägga olika processer som handlägger de ansökningar och anmälningar som inkommer till socialtjänsten fram till utredningar och beslut. Detta är ett arbete för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling sker inom staden. Inom detta arbete finns bland annat processkarta, riktlinjer och rutiner för att fatta beslut om försörjningsstöd mot återbetalning.

Det finns i Socialtjänstlagen, idag möjlighet att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på förmån enligt 9 kap. 2§. Här står att läsa:

Enligt 9 kap. 2 § Socialtjänstlagen får socialnämnden återkräva bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen endast om det har lämnats som:

- Bistånd som förskott på en förmån eller ersättning,
- Bistånd till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
- Bistånd till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Beslut om ekonomiskt bistånd mot återbetalning i förskott på förmån måste alltid fattas utifrån specifik period för att kunna återkrävas. Om en person exempelvis erhållit ekonomiskt bistånd i förskott för maj månad kan återkrav göras endast mot förmån som utbetalas för samma period, dvs maj månad.

Återkrav av ekonomiskt bistånd ska bara göras mot en faktisk inkomst. För att det ska vara meningsfullt att återkräva en väntad inkomst måste den väntade inkomsten antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadskostnader. Finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska det inte beslutas om återkrav enligt socialtjänstlagen.

Det finns ingen grund för att en kommun ska erbjuda ett lån till en enskild person som saknar inkomst under en period, eftersom det saknas stöd för detta inom socialtjänstlagen. Enligt SKR, Sveriges kommuner och regioner, så finns det i socialtjänstlagen enbart lagstöd för att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på förmån.

I motionen hänvisas till kommuner som har infört och arbetar utifrån ett etablerings lån. Kontakt har tagit med bland annat Ronneby, Vansbro samt Mölndal. Den information som förvaltning tagit del av är att Ronneby och Mölndal, som båda undersökt möjligheten att införa ett etableringslån, efter utredning dock valt att fortsätta arbete enbart utifrån socialtjänstlagen och med möjligheten till förskott på förmån med återbetalningskrav. Vansbro arbetar inte längre med etableringslån.

Förvaltningens bedömning

Det finns inte stöd i socialtjänstlagen för en kommun att bevilja enskild person som saknar inkomst under en period ett lån. Däremot kan kommunen fatta beslut om ekonomiskt bistånd mot återbetalning. Detta tillämpas redan idag.

Förvaltningen ser därför inte något skäl att utreda frågan vidare och föreslår att motionen avslås.

Social resursförvaltning

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

##Beslut## tar inte ställning ##Beslut##

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

##Sammanfattning##Exempelvis Kommentar##Sammanfattning##

##Beslutstext##

§ 171 Dnr N131-0103/20

Yttrande över motion om att utreda införandet av etableringslån

Stadsdelsnämnden ska yttra sig över Jörgen Fogelklous (SD) och Agneta Kjaerbecks (SD) motion om att utreda införandet av så kallade etableringslån.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Angered tar inte ställning till motionen om att utreda införandet av etableringslån.
2. Stadsdelsnämnden Angered översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden Angered förklarar paragrafen omedelbar justerad.

Handling

Tjänsteutlåtande den 27 april 2020

Yrkanden

Ordföranden Johan Fält (M) yrkar bifall till tjänsteförslaget.

Pedram Shirin Bolaghi (SD) yrkar att stadsdelsnämnden ska tillstyrka motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att stadsdelsnämnden bifaller tjänsteförslaget.

Reservation

Pedram Shirin Bolaghi (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Justering

Omedelbar justering

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2020-05-18

Sekreterare

Johanna Andersson

Ordförande

Johan Fält (M)

Justerare

Yvonne Palm (V)

Protokollsutdragets riktighet intygas:

Vid protokollet

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-04-27

Diarienummer N131-0103/20

Handläggare

Embla Sköldare

Telefon: 031-365 20 21

E-post: embla.skoldare@angered.goteborg.se

Yttrande avseende motion om att utreda införandet av etableringslån

Förslag till beslut

4. Stadsdelsnämnden Angered tar inte ställning till motionen om att utreda införandet av etableringslån.

5. Stadsdelsnämnden Angered översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande till kommunstyrelsen.
6. Stadsdelsnämnden Angered förklarar paragrafen omedelbar justerad.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden ska yttra sig över Jörgen Fogelklous (SD) och Agneta Kjaerbecks (SD) motion om att utreda införandet av så kallat etableringslån för nyanlända. Syftet med motionen är att initiera en utredning kring hur kommunen förebygger att nyanlända erhåller två olika ersättningar för samma tidsperiod.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ekonomiskt bistånd med återkrav är redan idag en integrerad del av "Välfärdens processer" i Göteborgs stad.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

För att säkerställa att den enskilde inte drabbas i glappet mellan de statliga ersättningarna utan får den kommunala ersättning den har rätt till utifrån socialtjänstlagen, så är det viktigt att det ekonomiska biståndet handläggs korrekt enligt Göteborgs stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd.

Samverkan

Information i förvaltningsövergripande samverkansgrupp den 12 maj 2020.

Bilaga

1. Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD)

Ärendet

Stadsdelsnämnden ska yttra sig över Jörgen Fogelklous (SD) och Agneta Kjaerbecks (SD) motion om att utreda införandet av så kallade etableringslån senast den 29 maj 2020.

Motionens innehåll

Syftet med motionen är i korthet att initiera en utredning kring hur kommunen förebygger att nyanlända erhåller två olika ersättningar för samma tidsperiod; LMA-ersättning (lagen av mottagande av asylsökande med flera)/etableringsersättning och ekonomiskt bistånd.

Sverigedemokraterna vill att de som fått uppehållstillstånd och flyttar till en kommun, men fortfarande väntar på etableringsersättning från staten, ska få låna pengar av kommunen för att klara sitt uppehälle under detta ”glapp”. Pengarna ska sedan betalas tillbaka så snart det statliga stödet börjat komma. Detta ekonomiska bistånd med återbetalningskrav kallas för ”etableringslån”.

Sverigedemokraterna anser att genom att ställa krav och riktlinjer på motprestationer för att vara berättigad till försörjningsstöd, ökas människors delaktighet på arbetsmarknaden. På det sättet förtydligas var och ens eget ansvar för försörjning och minskar parallella samhällen och utanförskapsområden.

Gällande lagstiftning

I kontakt med Sveriges kommuner och regioner (SKR) har det konstaterats att det redan idag går att säkerställa att individer inte erhåller dubbla ersättningar för samma period(er) genom att använda sig av ekonomiskt bistånd med återkrav.

Det finns ingen grund för att en kommun ska erbjuda ett lån (med exempelvis ränta och administrationsavgifter) till en enskild person som saknar inkomst under en period, eftersom det saknas lagstöd för detta inom socialtjänstlagen. De kommuner som infört ”etableringslån” använder sig i praktiken av ”ekonomiskt bistånd mot återkrav”.

Enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen får socialnämnden återkräva bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen endast om det har lämnats som:

- Bistånd som förskott på en förmån eller ersättning,
- Bistånd till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
- Bistånd till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Hanteringen i Göteborgs Stad

I Göteborgs Stads ”Välfärdens processer” finns rutiner där man säkerställt att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd i staden är enhetliga. Ekonomiskt bistånd med återbetalningskrav är en del av dessa processer. Varje stadsdel ansvarar för att säkerställa att de arbetar efter de riktlinjer som finns för ekonomiskt bistånd.

Förvaltningens bedömning

Stadsdelsförvaltningen Angered tar inte ställning till motionen om att utreda införandet av etableringslån.

Stadsdelsförvaltningen Angered

Arne Wiik
Sektorschef individ- och familjeomsorg
samt funktionshinder

Rickard Vidlund
Stadsdelsdirektör

##Beslutstext##

Svar på remiss avseende Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån

§ 153, N132-0220/20

Ärendet

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen avseende en motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån. Motionen har remitterats till Social resursnämnd samt stadsdelsnämnderna Angered och Östra Göteborg. Remissen ska nämndbehandlas och skickas till Stadsledningskontoret senast den 29 maj 2020.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-04-17.

Yrkanden

Christian Abrahamsson (SD) yrkar bifall till motionens intentioner.

Peter Mattiasson (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag och avslag på motionens intentioner.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på de båda yrkandena och finner att stadsdelsnämndens beslutat enligt förvaltningens förslag och avslag på motionens intentioner.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg avstyrker den inkomna motionen om att utreda införandet av etableringslån.
2. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Reservation

Christian Abrahamsson (S) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Expedieras

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2020-05-26

Vid protokollet

Sekreterare

Annika Funkqvist

Ordförande

Peter Mattiasson

Justerande

Stina Sewén

Vid protokollet

Annika Funkqvist

Rätt utdraget intygar i tjänsten

Joakim Barkström
Registrator

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-04-17

Diarienummer N132-0220/20

Handläggare

Ing-Marie Larsson, Sofi Tillberg

Telefon: 031-365 00 00

E-post: ing-marie.larsson@ostra.goteborg.se

Svar på remiss avseende Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg avstyrker den inkomna motionen om att utreda införandet av etableringslån.
2. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärendet

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen avseende en motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån. Motionen har remitterats till Social resursnämnd samt stadsdelsnämnderna Angered och Östra Göteborg. Remissen ska nämndbehandlas och skickas till Stadsledningskontoret senast den 29 maj 2020.

Bakgrund

Motion om att utreda införandet av etableringslån

En motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån har lämnats in till Kommunfullmäktige. I motionen föreslås att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur ett etableringslån kan införas. Utredningen ska innefatta både tiden från ankomst till kommunen till inskrivning hos arbetsförmedlingen, samt tiden från inskrivning hos arbetsförmedlingen tills etableringslånet utbetalas. Utredning ska innehålla såväl ekonomisk som övergripande konsekvensanalys. I motionen föreslås också att Social resursnämnd beslutar att det i tillämpningsanvisningarna för ekonomiskt bistånd ska föras in att bistånd som beviljas under glapp 2 (dvs tiden mellan inskrivning hos arbetsförmedlingen och tills etableringsersättning utbetalas) ska förenas med villkor om återbetalning enligt 9 kap 2 § Socialtjänstlagen. Beslutet gäller även i väntan på att Social resursnämnd fattar beslut om tillämpningsanvisningarna för ekonomiskt bistånd.

Motionärerna skriver att ett felaktigt system gör att nyanlända kan erhålla dubbelt bidrag under en och samma period (dvs kommunalt ekonomiskt bistånd som utbetalas i väntan på den statliga etableringsersättningen). Genom att ersätta ett av bidragen (det kommunala biståndet) med ett lån, säkerställs att inga dubbla bidrag betalas ut.

Motionärerna skriver att genom att ställa krav och riktlinjer på motprestationer för att vara berättigad till försörjningsstöd så ökar människors delaktighet på arbetsmarknaden,

att det är viktigt att förtydliga var och ens eget ansvar för försörjning för att eliminera parallella samhällen och utanförskapsområden, samt att införs etableringslån så ägnas inte kommunala skattemedel åt det som är statens ansvar.

Motionärerna skriver att några kommuner har hanterat glappen genom att införa etableringslån, och beviljar det som i socialtjänstlagen heter ”bistånd med villkor om återbetalning”. Motionärerna skriver att ett etableringslån kan utformas på samma sätt som ett studiemedel från CSN, där en del är bidrag och en del är lån.

Statliga ersättningar och kommunalt ekonomiskt bistånd

Som asylsökande erhålls en ersättning enligt Lag om mottagande av asylsökande med flera (LMA), som utbetalas i förskott av Migrationsverket. När personen sedan får beviljat uppehållstillstånd ska denne efter att ha skrivit in sig på aktuell arbetsförmedling erhålla etableringsersättning. Denna ersättning utbetalas av Försäkringskassan i efterskott.

Det är i glappet mellan dessa två statliga ersättningar som nyanlända, för att klara sin försörjning till nästa statliga utbetalning, kan ansöka om ekonomiskt bistånd hos kommunen utifrån Socialtjänstlagen. Kostnaden för den första månaden får kommunen tillbaka från staten via en schablon.

Bistånd med villkor om återbetalning

Det finns enligt Socialtjänstlagen 9 kapitlet 2§ möjlighet att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på förmån eller ersättning. Beslut om ekonomiskt bistånd mot återbetalning måste alltid fattas utifrån en specifik period för att kunna återkrävas. Om en person exempelvis erhållit ekonomiskt bistånd i förskott för maj månad kan återkrav göras endast mot förmån som utbetalas för samma period, det vill säga maj månad.

Återkrav av ekonomiskt bistånd ska bara göras mot en faktisk inkomst. För att det ska vara meningsfullt att återkräva ett ekonomiskt bistånd måste den väntade inkomsten antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadskostnader. Finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska det inte beslutas om återkrav enligt socialtjänstlagen.

Etableringsenheten vid Social resursförvaltning

Etableringsenheten vid Social resursförvaltning (SRF) har i uppdrag att tillsammans med andra intressenter bistå gruppen nyanlända i Göteborg. Först efter etableringstiden så övergår ansvaret för den enskilde till stadsdelarna, det vill säga samma ansvar som för övriga invånare.

Etableringsenheten har bland annat i uppdrag att fatta beslut om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen för nyanlända som omfattas av etableringen. Det ekonomiska biståndet handläggs enligt Göteborgs Stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd och utbetalas för att säkerställa att den enskilde inte drabbas i glappet mellan de statliga ersättningarna utan får den kommunala ersättning den har rätt till utifrån socialtjänstlagen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I motionen anges inga ekonomiska konsekvenser för en utredning av hur etableringslån kan införas och inte heller några ekonomiska konsekvenser av att införa etableringslånet, såsom eventuella ökade administrativa kostnader, de faktiska möjligheterna till återbetalning, nuvarande kostnader för det kommunala biståndet under etableringstiden och så vidare.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I motionen görs ingen social konsekvensanalys av ett etableringslån till exempel ur ett barnperspektiv eller hälsa hos invånarna. Det finns inte heller någon information om hur många personer som skulle beröras av ett etableringslån, konsekvenser för deras ekonomi, möjligheter till faktisk återbetalning, eller vilka villkor som redan idag ställs på den enskildes medverkan i etableringen, för sin egen försörjning och så vidare.

Kommunen har ett lagstadgat ansvar för alla sina invånare enligt Socialtjänstlagen, så om det uppstår ett glapp i de statliga ersättningarna så ska kommunen ta det ansvar som anges i lagstiftning och riktlinjer.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig tveksam till att ett etableringslån i den initiala tiden av etableringsperioden skulle vara en effektiv åtgärd mot systemet som gör att dubbla bidrag kan utbetalas för samma period, och för att bidra till att nyanlända tar större ansvar för sin egen försörjning och motverkar bildandet av parallella samhällen och utanförskapsområden, samt för att undvika att kommunala medel utbetalas för ett statligt uppdrag.

Förvaltningen konstaterar att det redan idag går att bevilja ekonomiskt bistånd med villkor om återbetalning när personen väntar på andra inkomster eller ersättningar för samma period. Förvaltningen bedömer att denna möjlighet, samt de villkor som ställs på nyanlända i etableringsperioden redan idag, bör vara tillräckliga för att möta motionens syften.

Förvaltningen bedömer att kräva tillbaka ett bistånd som betalats ut i förhand för en period som den retroaktiva etableringsersättningen ännu inte täcker skulle vara att straffa den nyanlända för ett system som innehåller ett glapp. Att den nyanlände står utan försörjning beror på att de statliga ersättningarna inte är synkroniserade.

Det är problematiskt att det finns ett glapp mellan de statliga ersättningarna LMA och etableringsersättning, och att detta glapp ofta överstiger den månad kommunen får ersättning för. Sveriges kommuner och regioner (SKR) driver denna fråga sedan flera år. Frågan om glappet i de statliga ersättningarna och att synka dessa ersättningarna så kommunerna inte behöver gå in och ansvara för den första perioden i etableringen bör snarare drivas på nationell nivå än i kommunen.

I motionen hänvisas till andra kommuner som har infört etableringslån. Den information som förvaltning tagit del av via Social resursförvaltning är att Ronneby och Mölndal, som båda undersökt möjligheten att införa ett etableringslån, valt att fortsätta arbeta enbart utifrån Socialtjänstlagen och med möjligheten till förskott på förmån med återbetalningskrav. Vansbro kommun arbetar inte längre med etableringslån.

Utifrån en sammantagen bedömning föreslår förvaltningen att stadsdelsnämnden avstyrker den inkomna motionen om att utreda införandet av etableringslån.

Samverkan

Information i Förvaltningens samverkansgrupp den 20 maj 2020.

Stadsdelsförvaltning Östra Göteborg

Gitte Caous
Stadsdelsdirektör

Ing-Marie Larsson
Sektorschef

Bilagor

Motion av Jörgen Fogelklou (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om att utreda införandet av etableringslån